

JÓDOVÁ PROFYLAXIA

1. ČO TO JE

V ľudskom organizme sa nachádza od 20 do 50 mg jódu, denná spotreba je 0,15 ž 0,2 mg jódu, pričom vychytávanie jódu štítnou žľazou je 80-násobne vyššie proti iným orgánom. Z celkového množstva 50 mg jódu v tele sa v štítnej žľaze nachádza 10 - 15 mg (t.j. 20 - 30 %). Jód je potrebný pre produkciu hormónov štítnej žľazy. Pri jadrovej havárii, keď dôjde k porušeniu palivových článkov v reaktore, okrem množstva iných rádionuklidov uvoľňuje sa z nich rádioaktívny jód. Pri jeho prijímaní do organizmu sa vychytáva v štítnej žľaze. Vysokým dávkam v štítnej žľaze z koncentrovaného rádioaktívneho jódu sa dá predísť tým, že sa štítna žľaza nasýti nerádioaktívnym jódom. Tým sa zabráni vychytávaniu rádioaktívneho jódu v štítnej žľaze, ktorý sa do tela dostáva z kontaminovaného vzduchu, vody, mlieka a inej potravy.

Jodid draselný je v prípade jadrovej havárie potrebné podať čo najskôr, najlepšie pred jeho prijímaním do organizmu, t.j. v praxi do 1 hodiny od úniku rádioaktívneho jódu. Štítna žľaza sa v tom prípade nasýti nerádioaktívnym jódom a ďalší (aj nerádioaktívny) jód už neprijme.

Jódová profylaxia sa v prípade radiačnej havárie vykonáva u všetkých osôb vrátane ťarchavých a dojčiacich žien. Výnimku tvoria osoby precitlivené na jódové preparáty alebo tie, ktoré sa liečili alebo liečia na poruchy funkcie štítnej žľazy. Pri nejasnostiach je potrebné poradiť sa s obvodným, alebo ošetrovateľským lekárom. V prípade alergickej reakcie je potrebné vyhľadať lekára.

V prípade, že nastane vnútorná kontaminácia rádioaktívnym jódom a osoba už užila jódové tablety, rádioaktívny jód sa vylúči telesnými tekutinami a nenastáva tak poškodenie štítnej žľazy.

To znamená, že jodid draselný výrazne znižuje riziko rakoviny štítnej žľazy. Je však dôležité vedieť, **kedy a ako jódové tablety užívať**.

2. KEDY SA ZAVÁDZA PRE POUŽITIE

Neužívajte jodid draselný preventívne!

Štátny ústav pre kontrolu liečiv varuje na svojej stránke na sociálnej sieti pred neuváženým užívaním jodidu draselného: „*Pri dlhodobom, prípadne nadmernom, užívaní jódu hrozia zdravotné riziká – napríklad vznik ochorení štítnej žľazy (struma, hypo- alebo hypertyreóza), či ohrozenie srdcovo-cievneho systému. Jódové tablety slúžia ako prevencia vstrebávania rádioaktívneho jódu do organizmu a sú určené na použitie v prípade radiačnej havárie alebo počas vyšetrenia v nukleárnej medicíne, ich užívanie v iných prípadoch nepredstavuje pre človeka žiadny benefit. Ich užívanie môže v dlhodobom horizonte viesť k depresii, nervozite, impotencii či nespavosti.*“

Jódové tabletky sú určené výhradne pre použitie v prípade havárie jadrovej elektrárne, alebo pri inom úniku rádioaktívnych látok do ovzdušia.

Ich podanie sa viaže len na informáciu o mohutnom úniku rádioaktívneho jódu.

Užijú sa len na výzvu, ktorú vydajú príslušné orgány na úseku civilnej ochrany prostredníctvom médií.

Užitie vyšších dávok jodidu draselného, ako je predpísané v príbalovej informácii k tabletkám nezvyšuje ochranný efekt.

Užitie tabliet počas normálnej prevádzky jadrových elektrární nemá žiadny ochranný efekt. Ak to radiačná situácia bude vyžadovať, obyvateľom sa oznámi, aby po 24 alebo 48 hodinách užili ešte polovičnú dávku jodidu draselného. Jeho užitie nie je univerzálnym opatrením proti účinkom rádioaktívneho žiarenia.

Predkladá: Viliam Nothart